

فرار از اکنون با خاطره

فهم امروز ایران
با استمداد از کی‌یرگور

علی حسینی

پژوهشگر علوم سیاسی

قرن نوزدهم برای دانمارک، قرن‌ی پر از شکست، زوال سیاسی و بحران فرهنگی بود. از دست رفتن قلمروها و فشار مدرنیته، روح جمعی دانمارکی را متزلزل کرده بود. در چنین شرایطی «نیکلای فردریک سیورین گروندتویگ» کشیش و متفکری ملی‌گرا، پروژه‌ای آغاز کرد که هدف‌اش بازسازی اعتماد به نفس ملی از طریق بازگشت به اسطوره‌های نوردیک و حماسه‌های اسکاندیناوی بود. گروندتویگ در آثارش می‌کوشد تا مردم دانمارک را از طریق یادآوری شکوه گذشته، زبان مادری و پیوند میان ایمان مسیحی و میراث فرهنگی، متحد کند. او باور داشت که ملت همچون موجودی زنده، باید روح خویش را بازشناسد و در برابر جهان مدرن بی‌ریشه و مادی‌گرا مقاومت کند. اما همین تلاش برای مدیدن روح تازه در ملت، از نگاه کی‌یرگور، مسیری خطرناک بود؛ زیرا او در پس این شور جمعی، نوعی ترس از تنهایی و فقر درونی می‌دید.

سورن کی‌یرگور، فیلسوف و متاله دانمارکی، در برابر گروندتویگ ایستاد و گفت: جامعه‌ی مدرن با شعار ایمان و ملیت، در واقع از ایمان واقعی می‌گریزد. او در کتاب «دو عصر» نوشت: «دوران ما دوران شور نیست، بلکه دوران بازتاب است؛ ما دیگر زندگی نمی‌کنیم، بلکه فقط نظاره می‌کنیم که دیگران چگونه زیسته‌اند.» کی‌یرگور معتقد بود، ایمان راستین همیشه امری فردی و درونی است همان‌گونه که در کتاب «ترس و لرز» نشان می‌دهد، ابراهیم تنها در تنهایی خویش می‌تواند به خدا ایمان بیاورد، نه در میان جمع و نه در زیر نگاه دیگران. به همین دلیل، او ملی‌گرایی مذهبی گروندتویگ را «تبدیل ایمان به عادت» می‌دانست؛ یعنی همان چیزی که بعدها جامعه‌شناسان از آن به عنوان خشونت نمادین یاد کردند؛ فرآیندی که در آن جمع، با زبان ایمان و فرهنگ، آزادی روح فرد را محدود می‌کند. در تحلیل کی‌یرگور، توده یا جمع، اگر به مقام حقیقت برسد، خطرناک‌تر از هر استبداد سیاسی است؛ زیرا انسان در میان جمع، از «مسئولیت وجودی» خویش فرار می‌کند. از نظر او، جامعه‌ی مدرن تمایل دارد جای ایمان را با «بازنمایی ایمان» پر کند؛ با جشن، شعار و بازگویی گذشته. در چنین وضعی، انسان دیگر نمی‌پرسد: «من چه کسی هستم و به چه ایمان دارم؟»، بلکه می‌گوید: «اما که بودیم و چه افتخاری داشتیم؟» این جابه‌جایی پرسش، آغاز سقوط روح است؛ زیرا انسان از مواجهه با خود می‌گریزد و در تصویرهای جمعی پناه می‌گیرد.

می‌توان گفت در ایران معاصر نیز تا حدی همان روندی دیده می‌شود که کی‌یرگور در قرن نوزدهم نقد می‌کرد: «جست‌وجوی معنا در گذشته‌ی جمعی، نه در تجربه‌ی فردی.» ایرانیان در پی سال‌ها بحران سیاسی، فروپاشی اعتماد اجتماعی و تضاد میان سنت و مدرنیته، به دو روایت بزرگ پناه برده‌اند: روایت ملی‌گرایانه یعنی بازگشت به ایران باستان، کوروش و اسطوره شکوه پارسی، و روایت دینی-ایدئولوژیک یعنی؛ تاکید بر امت، مقاومت و تمدن اسلامی. هر دو روایت اگر چه از نظر تاریخی متفاوت‌اند، اما کارکردی مشابه دارند؛ آرام‌بخشی روان جمعی از طریق بازسازی تصویری از «خود با شکوه». داریوش شایگان در کتاب «آسیا در برابر غرب» این وضعیت را چنین توصیف می‌کند: «تمدن‌های آسیایی در خاطره‌ی خویش زندانی‌اند؛ گذشته برایشان پناهگاهی است در برابر اضطراب اکنون.» این دقیقاً همان «تظاهر جمعی» است که کی‌یرگور خطر آن را می‌دید؛ هنگامی که جامعه برای جبران بی‌معنایی حال، به بازنمایی مکرر گذشته روی می‌آورد. در چنین فضایی، ایمان و هویت، نه بر پایه‌ی درک و تجربه‌ی فردی، بلکه براساس شعار و حافظه‌ی جمعی بازتولید می‌شوند. در سال‌های اخیر، رسانه‌ها و فضای مجازی نیز این روند را تشدید کرده‌اند. تصاویر قهرمانان ملی، روایت‌های افتخار تاریخی و شعارهای دینی در قالب‌های تبلیغاتی بازتکرار می‌شوند؛ اما در عمق، نوعی خستگی روحی و بی‌اعتمادی فردی پنهان است. از این منظر، بسیاری از ایرانیان امروز-چه در گفت‌وگوهای ملی‌گرایانه، چه در مذهبی- در واقع با همان اضطرابی دست‌به‌گریبان‌اند که مردم دانمارک قرن نوزدهم تجربه کردند؛ ترس از تهی شدن، از گم کردن معنا و از بی‌پناهی در برابر جهان مدرن. اما پاسخ به این ترس، نه در بازگشت به اسطوره‌ها، بلکه در بازگشت به درون است؛ به ایمان، تفکر و مسئولیت‌شخصی.

عکس: whitehouse

تقابل فیفا و آمریکا

بررسی رویکرد انسانی فدراسیون جهانی فوتبال پیش از جام جهانی

سپهر خرمی

گزارشگر ورزشی هم‌میهن

جام جهانی فوتبال همواره فراتر از یک رویداد ورزشی بوده است؛ این رشته که محبوبیت بی‌نظیری در سراسر جهان دارد، گاه مانند یک تریبون سیاسی، اقتصادی و اجتماعی عمل می‌کند. در جام جهانی ۲۰۲۲ قطر، امیر این کشور سعی کرد با استفاده از لئومسی، برند تبلیغاتی کشورش را پیش ببرد و موفق شد در تاریخ ثبت کند که مسمی از بعبای عربی روی استیج قهرمانی رفته است. برای قطری‌ها همین کافی بود. حالا در جام جهانی آمریکا کشور میزبان به‌جای بهره‌مندی از شرایط میزبانی، سعی در تفرقه و اختلاف میان دولت‌ها و ملت‌ها دارد اما فیفا می‌خواهد هرطور که شده، چنین تنش را کاهش دهد. از طرفی، آمریکا با تلاشی باورنکردنی درصدد صادر نکردن ویزا برای بازیکنان‌ها و مردم ایران و سایر کشورهاست، اما از سوی دیگر، فیفا می‌خواهد بخشی از بودجه این رقابت‌ها را برای بازسازی غزه اختصاص دهد. ورزش شومی یا هر چه که هست، کار ارزنده‌ای محسوب می‌شود که در این گزارش قصد داریم بیشتر در موردش بنویسیم.

▼ تصمیم‌بی‌سابقه فیفا

در آستانه جام جهانی فوتبال ۲۰۲۶، میزبانان این رقابت‌هایالاتمتحده، کانادا و مکزیک، آماده می‌شوند تا بزرگ‌ترین رویداد فوتبال مردان را با حضور ۴۸ تیم در بیش از ۱۰۴ دیدار برگزار کنند. با همه تنش‌های سیاسی، مشکلات اقتصادی و بحران‌های بشردوستانه در جهان باعث شده‌اند که جام جهانی ۲۰۲۶، نه فقط به یک مسابقه ورزشی، بلکه به نماد چالش‌های جهانی تبدیل شود. در یکی از مهم‌ترین تحولات اخیر، فدراسیون جهانی فوتبال (FIFA)، تصمیمی غیرمنتظره اتخاذ کرده است: بخشی از درآمدهای جام جهانی ۲۰۲۶ را به حمایت و بازسازی نوار غزه اختصاص دهد. طبق گزارش منابع خبری معتبر، این تصمیم در جلسه‌ای از شورای فیفا در دوحه اتخاذ شده و به‌تفیل از روزنامه اسپانیایی AS منتشر شده است. براساس این تصمیم، مالیاتی از درآمد حاصل از حق پخش تلویزیونی و فروش بلیت‌های مسابقات، برای حمایت از مردم غزه - که بیش از دو سال از بحران انسانی و خرابی‌های گسترده پس از جنگ را تجربه می‌کنند- کنار گذاشته خواهد شد.

▼ زمینه بحران غزه و ضرورت کمک‌های جهانی

باید یادآور شد که نوار غزه بیش از دو سال است که زیر فشار شدید بحران انسانی، تخریب گسترده زیرساخت‌ها، فروپاشی اقتصادی و سرامی زمستانی قرار دارد. گزارش‌ها از جان‌باختن کودکان و خانواده‌هایی که در چادرها و شرایط نامناسب زندگی می‌کنند، خبر می‌دهند و بسیاری از خانه‌ها و ساختمان‌ها در حملات تخریبی به‌تلی از خاکستر تبدیل شده‌اند. در چنین شرایطی، اختصاص بخشی از بودجه جام جهانی، رویدادی با میلیاردها دلار درآمد به بازسازی و کمک‌های انسانی، پیام سیاسی و اخلاقی قدرتمندی دارد؛ پیام اینکه فوتبال می‌تواند در نقش یک عامل اجتماعی و انسانی نیز ایفای نقش کند.

▼ بحران نادیده

جام جهانی ۲۰۲۶ از نظر مالی نیز رکوردشکن خواهد بود. فیفا پیش‌بینی می‌کند که این دوره، درآمدی بی‌سابقه داشته باشد که بخش اعظم آن از فروش بلیت‌ها، حق پخش تلویزیونی و درآمد میزبانی حاصل می‌شود. در همین راستا، فیفا پیش‌تر اعلام کرده بود که پاداش مالی این رقابت‌ها به نسبت دوره‌های قبل، بیش از ۵۰ درصد افزایش یافته و حدود ۷۷۷ میلیون دلار برای توزیع بین تیم‌های حاضر اختصاص خواهد یافت؛ که آن را به یکی از پرسودترین دوره‌های جام جهانی تبدیل می‌کند. با این حجم درآمد، اختصاص بخشی از منابع برای کمک بشردوستانه در غزه، نمادی از تغییر رویکرد این سازمان در قبال بحران‌های جهانی تلقی می‌شود.

▼ سیاست‌های مهاجرتی و تأثیر آن بر جام جهانی

یکی دیگر از چالش‌های جهانی که جام جهانی ۲۰۲۶ را تحت‌تأثیر قرار داده است، سیاست‌های مهاجرتی ایالاتمتحده است. این موضوع باعث شده هواداران برخی کشورها با موانع جدی برای حضور در بازی‌ها روبه‌رو شوند.

- صاحب امتیاز و مدیرمسئول: غلامحسین کرباسچی
- مشاوران: عباس عیدی و احمد زیدآبادی
- سردبیر: محمدجواد روح
- معاون سردبیر: مهرداد خدیر
- دبیر آنلاین: شبنم رحمتی
- دبیران گروه‌ها: فرزانه طهرانی (اقتصاد)، آرمین منتظری (دیپلماسی و بین‌الملل)
- علی‌ورامینی (رسانه و فرهنگ)، سمیه متقی (سیاست)، الناز محمدی (جامعه)، آرش خاموشی (عکس)
- مدیراداری و آگهی‌ها: شاهرخ حیدری
- مدیر هنری: مهدی قربانی تبار
- هادی حیدری (طرح و کاریکاتور)، حروفچینی و ویراستاری: شهرام هادی

• تلفن روابط عمومی: ۸۸۷۴۹۳۰۰ • تحریریه: ۸۸۷۳۰۲۹۱ • آگهی‌ها: ۸۸۷۳۵۲۰۷ • نشانی: خیابان شهید بهشتی، خیابان پاکستان، کوچه دوازدهم، پلاک ۱۸

• لیتوگرافی و چاپ: هم‌میهن • تلفن چاپخانه: ۰۲۱۴۶۸۲۱۱۱۴ • توزیع: نشر گستر امروز نوین • تلفن: ۰۲۱-۶۱۹۳۳۰۰۰

چهره

قهرمان ۲۹ ساله هلال احمر

یکی از چهره‌های جوان و فداکار جمعیت هلال احمر استان فارس، حین نجات سیل‌زدگان جهرم به شهادت رسید. در بامداد جمعه ۲۸ آذرماه، در جریان مأموریت امداد و نجات در مسیر رودخانه روستای حسین‌آباد قبله، درحالی‌که نیروهای امدادی مشغول هشدار و کنترل صحنه بودند، یک خودروی دیگر بدون توجه به تذکرات وارد رودخانه شد و محمد قربان، در تلاش برای حفاظت و نجات دیگران، جان خود را از دست داد. او که متولد تیرماه ۱۳۷۵ بود، فعالیت خود را سال ۱۳۹۰ از کانون جوانان هلال احمر جهرم آغاز کرد و از همان ابتدا با شور و اشتیاق، مسئولیت‌پذیری و پشتکار، در دوره‌های آموزشی و تخصصی امدادی شرکت کرد. این امدادگر جوان، در پایگاه‌های امداد و نجات بین‌شهری و کوهستان جهرم و پایگاه شهید صفایی بریز لارستان خدمت کرده بود. همچنین به‌عنوان دبیر کانون جوانان برادران، جوانان را به حضور در عرصه خدمت تشویق می‌کرد و با کسب بالاترین درجه امدادی و موفقیت در مسابقات استان فارس، دانش و تجربه خود را با عشق به دیگران منتقل می‌کرد. این قهرمان ۲۹ساله بیش از یک‌دهه از زندگی کوتاهش را وقف نجات انسان‌ها کرد و در این‌راه به شهادت رسید.

کتابخانه

دشمن امروز آزادی

کتاب «درس‌هایی برای آزادی» نوشته تیموتی اسنایدر با ارائه تعریفی جدید از آزادی در جهان معاصر نشان می‌دهد که این مفهوم بیش از قبل در معرض بدفهمی و سوءاستفاده قرار گرفته است. اسنایدر بر این باور است که دشمن امروز آزادی، فقط دولت‌های سرکوبگر نیستند؛ بلکه الگوریتم‌های حاکم بر دنیای دیجیتال هم در این زمینه تأثیرگذارند. این تاریخ‌نگار برجسته آمریکایی در کتاب «درس‌هایی درباره آزادی» مفهوم آزادی را توانایی کنش آگاهانه، انتخاب مسئولانه و پاسخگویی فرد در بستر جامعه تعریف می‌کند. او همچنین نشان می‌دهد که آزادی بدون نهادهایی چون آموزش، قانون،

درس‌هایی درباره آزادی

نویسنده:

تیموتی اسنایدر

مترجم:

پژمان طهرانیان

انتشارات: نو

تاریخ

تحویل ماکائو به چین

ماکائو شبه‌جزیره‌ای در دریای جنوبی چین است که تا سال ۱۹۹۹ میلادی مستعمره پرتغال بود، ولی اکنون بخشی از خاک مناطق ویژه اداری کشور چین محسوب می‌شود.

این منطقه که به‌صورت خودمختار اداره می‌شود، قریب به ۷۰۰ هزار نفر جمعیت دارد و مساحت آن بیش از ۱۱۵ کیلومتر مربع است. نزاد ۹۵ درصد ماکائویی‌ها چینی و پنج درصد نیز دورگه چینی و پرتغالی است. فرهنگ ماکائو نیز آمیزه‌ای از فرهنگ چینی و پرتغالی است. دین ۵۰ درصد مردم ماکائو، بودایی و دین ۱۵ درصد آنها کاتولیک است. ۳۵ درصد جمعیت بی‌دین هستند. کانونی زبان اکثریت مردم ماکائو است. زبان‌های هوکین و ماندارین و تا حدودی پرتغالی نیز در آن رواج دارد. ماکائو در سال ۱۵۵۷ میلادی، مستعمره پرتغال شد. در ۱۳ آوریل ۱۹۸۷ پرتغال و چین مذاکرات را در مورد وضعیت ماکائو آغاز کردند و سرانجام در ۲۰ دسامبر ۱۹۹۹، پرتغال با باز پیوستن ماکائو به چین مشروط به تبدیل ماکائو به یک منطقه اداری، تجاری و بازرگانی و الزام چین مبنی بر اعطای خودمختاری اقتصادی و اجتماعی به ماکائو به‌مدت ۵۰ سال موافقت کرد.